

Kunstnerne klører seg fast

Du ser «henne» på nyhetene nesten daglig. Sissel Blystads billedvev er bakteppe for utallige politikerintervjuer i Stortinget. De siste årene har kunstneren levd på garantiinntekt.

KARI FAUSKANGER
RUNE BERENTSEN (foto)
kari.fauskanger@blt.no

Bergens billedkunstnere vil være synlige. Lørdag åpner de dørene til atelierene og verkstedene sine og inviterer publikum til å ta en kikk og slå av en prat. Gjerne om kunst og kunstneres kår. Samtidig aksjonerer de på Torgallmenningen.

I år har to offentlige utredninger satt søkelys på kunstnerens kår i Norge. Først kom Løkenutvalgets rapport. Der ble de statlige tilskuddsordningene til kulturlivet vurdert. Et av forslagene var å legge ned garantiinntekten for kunstnere. Noen uker senere ble en egen levekårsundersøkelse for kunstnere lagt frem. Her kom det frem at billedkunstnere er de som kommer dårligst ut av alle kunstnergrupper i Norge.

– Slik var det også i den forrige levekårsundersøkelsen. Det viser at situasjonen ikke har forbedret seg, sier Anne Skaansar. Hun representerer kunstneraksjonen i Bergen, og synes det er viktig at kunstneren kommer på banen og viser hva de bidrar med.

Garantiinntekten overlever

Foreløpig har garantiinntekten overlevd i neste års statsbudsjett. Det er Skaansar glad for, men det er ikke utstedt garantier. Derfor velger kunstnerne å markere seg i bybildet i morgen.

Kravene er identiske med dem som ble stilt under kunstneraksjonen i 1974:

■ Reelt vederlag for bruk av kunst.

fakta

garantiinntekt for kunstnere

- Ble innført i 1977.
- Skal gi økonomisk trygghet og mulighet til å ha kunstnerisk aktivitet som hovedbeskjeftigelse.
- Maksimalt årsbeløp er kr 198 400 (2008).
- Høy egeninntekt kan gi avkortet garantiinntekt i en begrenset periode.
- 507 kunstnere garantiinntekt, 267 av disse er billedkunstnere (2008)
- Det er 100 år siden Erik Werenskiöld, som den første norske billedkunstneren, fikk kunstnerlønn.

■ Økt bruk av de skapende kunstneres arbeider.

■ Garantert minsteinntekt for alle yrkesaktive, skapende kunstnere, når punkt to og tre ikke gir rimelige arbeidsinntekt.

– Rekkefølgen er viktig. Vi vil først og fremst at kunsten skal brukes, sier kunstneren Sissel Blystad. Hun var med også forrige gang kunstnerne aksjonerte. Mange ordninger falt på plass den gangen, blant annet garantiinntekt for kunstnere, som ble innført fra 1977.

– Ikke gått uten

Sissel Blystad har mottatt garantiinntekt siden 1994. Da var hun 50 år.

– Uten den hadde det ikke gått sier hun, og understreker at hun også har hatt andre inntekter i disse årene. Hun har både bil og kjøleskap som andre folk, men hun er vant til å spare og planlegge. Honorar og vederlag skal vare lenge.

Sissel Blystad har valgt tekstil som uttrykk. Arbeidene hennes er innkjøpt til museer, og hun har hatt en rekke utsmyningsoppdrag. Det største er teppet til oppdrag. Det største er teppet til vandrehallen i Stortinget, men bil-

VETERAN PÅ VERFTET: Sissel Blystad har hatt atelier på Verftet i Bergen siden Kulturhuset åpnet. Billedveven er pakket sammen, nå «maler» hun tepper med farget garn.

ledvevene hennes finnes både på oljeplattformer og i Dagbladet.

Men mye blir værende i atelieret. På hemsens bugner det av tepperuller, den nyeste er akkurat kommet tilbake fra årets Høstutstilling.

Blystad tror ikke det er de skapende kunstnerne som kommer dårligst ut under finanskrisen.

– Vi er vant til å greie oss med lite, sier hun og bekymrer seg ikke for at Warhol-utstillingen i Oslo solgte lite og at auksjonshusene melder om dårlige tider.

– Det har de bare godt av, men usikkerheten er en utfordring. Jeg har klort meg fast, men jeg tror ikke at jeg hadde gjort det en gang til, sier hun.

– Hva er det som gjør at du har holdt det glænde?

Svaret kommer uten betenkningstid:

– Viljestyrke.

BAK MAKTEN: Slik er vi vant til å se Sissel Blystads utsmynning på Stortinget. Teppet har dannet bakgrunn for utallige politikerintervjuer de siste årene.

PREGER BYROMET: Thomas Pihls lysinstallasjon i Kaigaten løfter frem et smug de færreste har lagt merke til.

FOTO: PAUL S. AMUNDSEN

ÅPNER DØRENE: 160 kunstnere over hele Bergen er med på markeringen B-Open denne helgen

Bill.mrk.: Atelier søkes

160 kunstnere åpner atelierene sine denne helgen. Fire av dem har ikke fått seg atelierplass enda. Derfor bygger de sitt eget – midt på Festplassen.

– Vi ville også være med på kunstfesten B-Open. Det er to år til neste gang, sier Malin Lennström-Örtwall. Hun går siste året på masterstudiene i kunst i Trondheim og har slått sag sammen med tre av årets nyutdannede kunstnere fra Kunsthøgskolen i Bergen.

Stefan Törner, Vilde Salhus Røed og Anna Christina Lorenzen er klar til å starte livet som kunstnere, men de mangler et sted å være. Drømmen er å starte et atelierfelleskap med plass til 10-15 studenter. Det skal helst være sentralt i Bergen og det skal være i så god stand at det er mulig å være der, men ikke så dyrt at de ikke har råd. Her skal det være plass både til skulptører og kunstnere arbeider med datamaskin, og gjerne et visningsrom i tillegg.

– Vi vil benytte anledningen til å vise oss frem både for publikum

og komme i kontakt med andre fra miljøet, få noen tips, høre hvordan andre har gått frem, sier Stefan Törner.

Kvartetten kommer til å bli synlig. I går satte de opp en gjennom-siktig plastkonstruksjon på Festplassen. De håper den overlever novemberværet i Bergen. Stunnet ble planlagt mens det ennå var sommer og sol ved Smålungeren.

– Hva er det som får unge mennesker til å velge kunstneryrket?

– Det var kanskje ikke et bevisst valg, men det bare ble sånn, sier Vilde Salhus Røed.

– Men vi fortsetter å velge det hele tiden. Det har vært nok av muligheter til å hoppe av i løpet av åtte års utdannelse, legger Stefan Törner til.

Det er ikke penger og berømmelse som driver dem. Det som betyr noe er muligheten til å uttrykke seg visuelt, fleksibiliteten og friheten som ligger i kunstneryrket.

– Det er et givende miljø å være i. Vi har ikke noe å tape på finanskrisen, sier de fire kunstnerne.